

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTS

Rīgā

Nr. *226*

2011.gada 10.jūnijā

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Ļ.cien. Solvitai Āboltiņas kundzei

Ļoti cienījamā Saeimas priekšsēdētājas kundze!

2011.gada 28.maijā, uzrunājot Latvijas tautu un izsludinot Valsts prezidenta rīkojumu par Saeimas atlaišanas ierosināšanu, es norādīju uz nepieciešamību mazināt šauru personu grupu ietekmi uz valsts varas lēmumiem, kā arī uz zemo iedzīvotāju uzticību Latvijas likumdevējam – Saeimai. Tautas nobalsošana par 10.Saeimas atlaišanu notiks 2011.gada 23.jūlijā. Neatkarīgi no tautas izvēles, uzskatu, ka Saeimas pienākums, nekavējoties un negaidot tautas nobalsošanas rezultātus, ir vairojot sabiedrības uzticību valsts varai un tās pieņemtajiem lēmumiem, tai skaitā, mazinot tā saucamo naudas ietekmi uz politisko procesu. Viens no nepieciešamajiem soļiem atklātas un godīgas politikas virzienā ir

caurskatāma politisko partiju finansēšanas kārtība, paredzot efektīvu uzraudzību pār šīs kārtības ievērošanu un adekvātu sodu sistēmu par tās pārkāpšanu. Ar šiem jautājumiem ir saistīti mani zemāk norādītie priekšlikumi par izmaiņām trijos likumos: Krimināllikumā, likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā. Uzskatu, ka beidzot ir pienācis brīdis apliecināt politisko gribu, lai Krimināllikumā tiktu paredzēta atbildība par politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumiem. Jānosaka papildus ierobežojumi priekšvēlēšanu aģitācijai, kas ļautu vēlētājam izdarīt savu – argumentētu un pārdomātu – izvēli. Jādefinē skaidri kritēriji, kas izvirzāmi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieka amata pretendenti, lai padarītu biroja priekšnieka izvēles procesu maksimāli skaidru un nodrošinātu labākā iespējamā kandidāta izvēli.

I

Saskaņā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības (turpmāk – partijas vai to apvienības) iespējams finansēt no biedru naudas, fizisko personu dāvinājumiem (ziedojumiem), ienākumiem no attiecīgās politiskās partijas saimnieciskās darbības, kā arī likumā noteiktajos gadījumos no 2012.gada politiskajām partijām un to apvienībām paredzēta iespēja saņemt finansējumu no valsts budžeta. Latvijā politiskās partijas vai to apvienības galvenokārt tiek finansētas no privātiem finansēšanas avotiem. Likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” viena nosaukuma kandidātu sarakstā esošajiem kandidātiem ir paredzēts bezmaksas raidlaiks Latvijas Radio un Latvijas Televīzijā - 20 minūtes

kārtējo Saeimas vēlēšanu gadījumā un 10 minūtes ārkārtas Saeimas vēlēšanu gadījumā. Tas aizņem tikai nelielu daļu no kopējās priekšvēlēšanu aģitācijas. Kā liecina Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sagatavotais pārskats „Par atklātajiem partiju finansēšanas pārkāpumiem Saeimas vēlēšanās 2010.gadā” 10.Saeimas vēlēšanās partijas un to apvienības priekšvēlēšanu aģitācijai kopumā izlietojušas vairāk nekā 3,6 miljonu latu.

Vērienīgie priekšvēlēšanu kampaņu izdevumi rada partiju finansiālu atkarību no privātpersonu ziedojumiem, kas savukārt palielina risku partijām vēlāk nokļūt šo privātpersonu izvirzīto prasību atkarībā. Tas rada apstākļus, kuros partijas sacenšas ne vien par vēlētajū balsīm ar piedāvātajām programmām un partijas ideoloģiju, bet arī pievērš lielu nozīmi sacensībai par priekšvēlēšanu finansējuma iegūšanu.

Šobrīd Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss paredz politisko partiju vai to apvienību atbildību par pārkāpumiem, kas saistīti ar vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas aizpildīšanas vai iesniegšanas kārtības neievērošanu, par finansējuma apmēra ierobežojumu neievērošanu, par ziedojumu pieņemšanas nosacījumu pārkāpšanu, par priekšvēlēšanu izdevumu apmēra ierobežojumu neievērošanu un fizisko personu atbildību par politisko partiju vai to apvienību nelikumīgu finansēšanu.

Maksimālais administratīvās atbildības apmērs juridiskajai personai par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 166.³⁴panta trešajā daļā paredzētajiem pārkāpumiem, ja tie izdarīti atkārtoti gada laikā, ir naudas sods 10 000 latu. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā paredzētās naudas soda sankcijas par nelikumībām politisko partiju vai to apvienību finansēšanā lielākoties svārstās no 200 līdz 500 latiem fiziskai personai,

un līdz 5000 latu politiskajai partijai vai to apvienībai, kas pieņēmusi nelikumīgo finansējumu.

Krimināllikumā paredzētais sods par politiskās partijas finansēšanu, izmantojot starpniecību, ja tas izdarīts lielā apmērā, ir brīvības atņemšana uz laiku līdz diviem gadiem vai arests, vai piespiedu darbs, vai naudas sods no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām. Tātad Krimināllikuma 288.²pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums ir kriminālpārkāpums.

Spēkā esošās tiesību normās par partiju un to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumiem īpaši netiek izdalīta atbildība par partiju vai to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpšanu, izlietojot finanšu līdzekļus lielos apmēros.

Likumā nav nošķirta atbildība par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma pārkāpumiem – neatkarīgi no dāvinājuma (ziedošanas) apmēra ir paredzēta administratīvā atbildība. Krimināllikuma 288.²pantā noteikta atbildība tikai par politisko partiju finansēšanu, izmantojot starpniecību, ja tā izdarīta lielā apmērā. Uzskatu, ka pašreizējais tiesiskais regulējums ir nepilnīgs. Partiju finansēšanas kultūra Latvijas politiskajā vidē un regulējuma nepilnības šobrīd pieļauj iespēju veikt būtiskus partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumus un nesāņemt adekvātu sodu.

Vēlos uzsvērt, ka Krimināllikuma 217.pants, kas paredz atbildību par grāmatvedības un statistiskās informācijas noteikumu pārkāpšanu, nav pilnībā piemērojams visiem Politisko partiju finansēšanas likuma pārkāpumiem. Tas nav attiecināms uz specifiskiem partiju finansēšanas

aspektiem. Jāuzsver, ka šāda veida pārkāpumi atšķiras arī ar lielāku bīstamību sabiedrības un valsts interesēm.

Krimināllikuma izpratnē noziegums ir izdarīts lielā apmērā, ja nozieguma priekšmeta kopējā vērtība nodarījuma izdarīšanas brīdī nav bijusi mazāka par piecdesmit tai laikā Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsommu. 2011.gadā minimālā mēneša darba alga Latvijā ir noteikta 200 latu, tādējādi iespējamā kriminālatbildība par partiju finansējuma noteikumu pārkāpumiem lielā apmērā būtu paredzama, ja nodarījuma priekšmeta kopējā vērtība būtu vismaz 10 000 latu. Kā liecina Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja sagatavotais pārskats „Par atklātajiem partiju finansēšanas pārkāpumiem Saeimas vēlēšanās 2010.gadā”, Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likums nereti tiek pārkāpts lielos apmēros, tādējādi būtiski aizskarot sabiedrības intereses. Šobrīd Krimināllikumā paredzēta atbildība par politiskās partijas finansēšanu, izmantojot starpniecību, ja tas izdarīts lielā apmērā. Tomēr uzskatu, ka sabiedrības intereses var būtiski aizskart ne tikai starpniecība, finansējot partijas vai to apvienības, bet arī citi būtiski Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma pārkāpumi lielā apmērā.

Veicot partiju un to apvienību 2010.gada vēlēšanu ieņēmumu un izdevumu deklarāciju pārbaudi, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs konstatējis 10.Saeimas vēlēšanās partiju vai to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumus, kas mērāmi vairākos desmitos tūkstošu latu. Kopumā 10.Saeimas vēlēšanu kampaņām pretlikumīgi izlietoti līdzekļi 93 000 latu apmērā. Kā secināms no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja administratīvo pārkāpumu lietu prakses, politisko partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumi var

svārstīties no ļoti sīkiem pārkāpumiem, tādiem kā vēlšanu ieņēmumu un izdevumu deklarācijas iesniegšanas termiņa neliels nokavējums, līdz pārkāpumiem, kuru nodarītais kaitējums vērtējams kā būtisks.

Šobrīd par finanšu līdzekļu dāvināšanu (ziedošanu) bez pārskaitījuma attiecīgās politiskās organizācijas bankas kontā tiek paredzēta administratīvā atbildība – naudas sods no 20 līdz 500 latiem. Partiju finansēšanas noteikumu pārkāpumi var pārsniegt vairākus tūkstošus latu, bet personas atbildība ierobežota vien ar 500 latiem. Šāda neadekvāta sodu sistēma rada vien simboliskas atbildības iespaidu. Vēlos uzsvērt, ka par sodīšanas funkciju ne mazāk nozīmīga ir arī preventīvā funkcija, proti, atbildības (soda) veidam un mēram jāattur no nelikumīgu darbību izdarīšanas. Svarīgi, lai sankcija būtu proporcionāla nodarījuma smagumam.

Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupa (turpmāk – GRECO), kurai Latvija pievienojās 2000.gadā savā 2010.gada 1.oktobra atbildības ziņojumā par partiju finansēšanas pārskatāmību Latvijā norādīja uz partiju finansēšanas pārkāpumu sarežģīto raksturu un rekomendēja rast iespēju pagarināt noilguma termiņu par minētajiem pārkāpumiem. Pārkāpuma raksturam atbilstošu izmeklēšanu nodrošinātu atbildības paredzēšana Krimināllikumā.

Jau 2008.gadā Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, pamatojoties uz ekspertu pētījumiem un atzinumiem, izstrādāja likumprojektu „Grozījumi Krimināllikumā” ar mērķi diferencēt atbildību par politisko partiju vai to apvienību finansēšanas noteikumu pārkāpumiem. Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs norāda, ka partiju finansēšanas jomā nepieciešams nošķirt kriminālatbildību par

noziedzīgiem nodarījumiem lielā apmērā, tādējādi pieļaujot arī to atklāšanā un izmeklēšanā izmantot kriminālprocesuālās un operatīvās darbības metodes. Grozījumi ir vairākkārt apspriesti gan Ministru kabinetā, gan Saeimā. 2009.gada 9.jūnijā Ministru kabinets iesniedza Saeimā minētos grozījumus, kurus atzinīgi novērtēja arī GRECO, taču atbildīgajā komisijā tie netika virzīti. Diemžēl piecu Saeimas deputātu centieni atsākt darbu ar šiem grozījumiem, atkārtoti tos iesniedzot 10.Saeimai, neguva parlamenta deputātu vairākuma atbalstu. Balsojot par likumprojekta „Grozījumi Krimināllikumā” nodošanu komisijām 2011.gada 31.marta Saeimas sēdē, tas tika noraidīts, 37 deputātiem balsojot „par”, 1 – balsojot „pret” un 51 deputātam atturoties no balsojuma.

Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja izstrādātie priekšlikumi ir pamatoti un nepieciešami, lai stiprinātu demokrātiskumu un godīgumu Latvijas politiskajā vidē. Uzskatu par savu pienākumu atkārtoti virzīt šos priekšlikumus diskusijai Saeimā.

Par jebkāda veida spiediena izdarīšanu uz juridiskām vai fiziskām personām, ievācot ziedojumus politiskajai partijai vai to apvienībai būtu piemērojams nodarījuma smagumam atbilstošs naudas sods vai arests. Sankcijas būtu jāvērs arī pret individuāliem partiju pārstāvjiem, kandidātiem, ziedotājiem un jebkuru fizisko personu, kas iesaistīta nelikumīgos partiju darījumos.

Vienlaikus, līdzīgi kā korupcijas gadījumā, arī politisko organizāciju finansēšana ir noziedzīgs nodarījums ar lielu latentuma īpatsvaru. Lai veicinātu to atklāšanu, nepieciešams paredzēt, ka personu, kurai pieprasīta politiskās partijas vai to apvienības finansēšana vai šī

finansēšana ir izspiesta, vai kura labprātīgi paziņojusi par nelikumīgu finansēšanu, atbrīvo no kriminālatbildības.

Ievērojot iepriekš minēto, ierosinu Krimināllikumā izdarīt šādus grozījumus:

1. izteikt Krimināllikuma 288.²pantu šādā redakcijā:

“288.²pants. Nelikumīga politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšana

(1) Par politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā, izmantojot starpnieku, vai par šo starpniecību –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā, kas izpaudusies atļautā dāvinājuma (ziedošanas) apmēra pārsniegšanā, dāvinājuma (ziedošanas) netiešā vai pastarpinātā nodošanā vai finanšu līdzekļu dāvināšanā (ziedošanā) bez pārskaitījuma attiecīgās politiskās organizācijas (partijas) vai to apvienības bankas kontā, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(3) Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas."

2. papildināt XXII nodaļu ar 288.³, 288.⁴ un 288.⁵pantu šādā redakcijā:

"288.³pants. Nelikumīga dāvinājuma (ziedojuma) pieņemšana

(1) Par neatļauta dāvinājuma (ziedojuma) pieņemšanu lielā apmērā vai dāvinājuma (ziedojuma) pieņemšanu, ja lielā apmērā pārsniegts dāvinājuma (ziedojuma) atļautais apmērs, par netieši vai pastarpināti nodotu dāvinājumu (ziedojumu) pieņemšanu lielā apmērā vai par tādu finanšu līdzekļu pieņemšanu lielā apmērā, kas nodoti bez pārskaitījuma attiecīgās politiskās organizācijas (partijas) vai to apvienības bankas kontā, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par šā panta pirmajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

288.⁴pants. *Pieprasīšana nelikumīgi finansēt politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības*

(1) *Par pieprasīšanu lielā apmērā nelikumīgi finansēt politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības – soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.*

(2) *Par šā panta pirmajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja tās saistītas ar izspiešanu, –*

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

288.⁵pants. *Personas atbrīvošana no kriminālatbildības par nelikumīgu politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšanu*

(1) *Personu atbrīvo no kriminālatbildības par nelikumīgu politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšanu, ja nelikumīga politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšana saistīta ar izspiešanu vai ja attiecīgā persona pēc politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgas finansēšanas labprātīgi paziņo par notikušo.*

(2) *Ar izspiešanu saprot politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšanas pieprasīšanu, kas saistīta ar draudiem kaitēt personas likumīgajām interesēm.*

(3) Politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgas finansēšanas atbalstītāju un starpnieku atbrīvo no kriminālatbildības, ja viņš pēc politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgas finansēšanas labprātīgi paziņo par notikušo."

II

Politisko partiju tēriņi kļūst ievērojami lielāki priekšvēlēšanu laikā. Kā liecina sabiedriskās politikas centra „Providus” monitoringa „Partiju izdevumi pirms 2010.gada Saeimas vēlēšanām” gala ziņojums „Kas būtu jāuzlabo Latvijas partiju finanšu un priekšvēlēšanas aģitācijas regulējumā?”, lielākā daļa no priekšvēlēšanu aģitācijai paredzētajiem naudas līdzekļiem tiek tērēta tieši politiskās reklāmas izdevumiem. 59 % no visiem 2010.gada Saeimas vēlēšanu partiju izdevumiem bijuši tieši saistīti ar reklāmu. Šī partiju tendence norāda uz reklāmas nozīmi un ietekmi vēlēšanu veidošanā.

Priekšvēlēšanu aģitācija ir kādas politiskās organizācijas, politisko organizāciju apvienības vai arī kāda deputāta kandidāta reklamēšana masu informācijas līdzekļos vai citādā veidā, ja tā satur tiešu vai netiešu aicinājumu balsot par vai pret kādu politisko organizāciju, politisko organizāciju apvienību vai arī deputāta kandidātu. Diemžēl priekšvēlēšanu aģitācijai raksturīga vēlēšanu izvēles ietekme ar preču vai pakalpojumu reklāmai raksturīgiem paņēmieniem, izmantojot elektroniskos plašsaziņas līdzekļus, kas spēj piesaistīt plašu auditoriju. Ievērojot, ka priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošana radio un televīzijā ietver arī sabiedrības informēšanas funkciju, ir svarīgi, lai šī informēšana notiktu kvalitatīvi. Uzskatu, ka periods – viens mēnesis

pirms Saeimas vēlēšanām ir izmantojams, lai vēlētājam dotu iespēju objektīvi pārlicināties par savu izvēli, piemēram, publiskajās debatēs vai deputāta amata kandidātam personīgi tiekoties ar vēlētājiem. Ar likumu ir jānodrošina tādi objektīvi apstākļi un vide, kas kalpotu balsstiesīgā Latvijas Republikas pilsoņa argumentētai un pārdomātai lēmuma pieņemšanai.

Tādēļ ierosinu likuma „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” 35.pantu izteikt šādā redakcijā:

„35.pants. 30 dienas pirms vēlēšanu dienas un vēlēšanu dienā priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošana radio un televīzijā ir aizliegta. Vēlēšanu dienā, kā arī dienu pirms vēlēšanām priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošana publiskās vietās, preses izdevumos un šā likuma 18.pantā minētajās institūcijās ir aizliegta.”

III

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (turpmāk – Birojs) tika veidots, lai kompleksi risinātu korupcijas novēršanas un apkarošanas problēmas, kontrolētu politisko organizāciju finansēšanas noteikumu izpildi un panāktu amatpersonām uzticētās varas godprātīgu izmantošanu valsts un sabiedrības interesēs. Veiksmīgas un efektīvas biroja darbības priekšnoteikums ir augsti profesionāls un pieredzējis vadītājs (turpmāk – Biroja priekšnieks), kas spēj darbiniekus vienot rezultatīvam darbam. Tādēļ Biroja priekšnieka izvēles procedūrai jābūt pamatotai ar atklātiem un objektīviem kritērijiem, kas ir balstīti uz kandidātu profesionālo pieredzi, prasmēm, izglītību un godaprātu. Šobrīd Biroja priekšnieka amata kandidātam izvirzāmās obligātās prasības noteiktas Korupcijas

novēršanas un apkarošanas biroja likuma 4.panta otrajā daļā. Manā ieskatā, pašreizējā likuma redakcija nav uzskatāma par pilnīgu un saskatāmi vairāki būtiski pilnveidojumi.

Bez sabiedrības uzticēšanās un atbalsta korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumu īstenošana tiktu būtiski apgrūtināta. Katras valsts institūcijas vadītāja reputācija ietekmē arī viņa paša vadītās iestādes tēlu sabiedrībā. Nereti tieši atsevišķas iestādes vadītāja pozitīva vai negatīva atpazīstamība nosaka arī sabiedrības uzticību valsts pārvaldei un tās veiktajām darbībām kopumā. Šobrīd likums nosaka tikai vispārējas prasības Biroja priekšnieka amata pretendenta, pretendenta labas reputācijas prasība noteikta vienīgi iekšējā normatīvā aktā - Ministru kabineta 2008.gada 21.oktobra instrukcijā Nr.13 „Kārtība, kādā ierosina ieteikt iecelšanai amatā Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja priekšnieku” (turpmāk – Ministru kabineta instrukcija). Tādēļ, apsverot Biroja priekšniekam ar likumu izvirzītās kvalifikācijas prasības, uzskatu, ka prasība pēc Biroja priekšnieka amata pretendenta labas reputācijas ir vienlīdz svarīga un līdztekus citām paredzama Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā, papildinot likuma 4.panta otrās daļas 1.punktu pēc vārdiem „*Latvijas pilsonis*” ar vārdiem „*ar labu reputāciju*”.

Uzskatu, ka, ievērojot Biroja darbības jomu un veicamās funkcijas korupcijas novēršanā un apkarošanā, kā arī politisko partiju un to apvienību finansēšanas noteikumu izpildes kontrolē, nepieciešams iekļaut likumā prasību pēc amata pretendenta augstākās juridiskās izglītības. Pieņemot Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumu 2002.gada 18.aprīlī, likuma sākotnējā redakcijā šāda prasība tika paredzēta. Ar 2003.gada 12.jūnija likumu „Grozījums Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā”, Biroja priekšnieka amata pretendenta

izvirzītā prasība pēc augstākās juridiskās izglītības tika aizstāta, paredzot vien prasību pēc augstākās izglītības. Tomēr jāuzsver, ka Biroja priekšnieka amatu arī pēc minētajiem grozījumiem ieņēmušas personas ar juridisko izglītību, kas tikai apstiprina juridisku zināšanu nepieciešamību Biroja ikdienas darbā.

Tāpat jānorāda, ka šobrīd Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā noteiktā prasība amata pretendenta attiecībā uz darba pieredzi ir pārāk vispārīga, norādot vien to, ka pretendenta jābūt amatam atbilstoši darba pieredzei. Šāds vispārīgs formulējums ir plaši interpretējams un lielā mērā atkarīgs no katras personas priekšstatiem par pieredzes atbilstību.

Vienlaikus Ministru kabineta instrukcija paredz papildus noteikumus tam, ko nosaka likums. Ministru kabineta instrukcijas 4.punkts nosaka, ka papildus 3.punktā noteiktajam Valsts kancelejas pienākumam izvērtēt pretendentu atbilstību Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 4.panta otrajā daļā noteiktajiem obligātajiem kritērijiem Valsts kanceleja lūdz pretendentu iesniegt rakstisku informāciju, kas apliecina pretendenta pieredzi izmeklēšanas un operatīvajā darbā, pieredzi iestādes vadītāja (vadītāja vietnieka) vai citā vadītāja darbā un labo reputāciju. Piekrītot, ka izvirzītās prasības ir uzskatāmas par pamatotām un nepieciešamām, uzskatu par nepieļaujamu situāciju, kad prasības paredzētas nevis likumā, bet gan iekšējā normatīvā aktā – Ministru kabineta instrukcijā, kuras mērķis ir noteikt tikai procesuālo kārtību, kādā Ministru kabinets ierosina ieteikt iecelšanai amatā Biroja priekšnieku.

Tādēļ uzskatu, ka līdzīgi kā tas noteikts attiecībā uz citu profesiju pārstāvjiem, piemēram, Prokuratūras likumā, likumā „Par tiesu varu”, kā

arī ņemot vērā Ministru kabineta instrukcijā noteikto, nepieciešams likumā izvirzīt konkrētākas prasības attiecībā uz amata pretendenta darba pieredzi. Ministru kabineta instrukcijā uzsvērtā nepieciešamība pēc pieredzes izmeklēšanas un operatīvajā darbā un pieredzes iestādes vadītāja (vadītāja vietnieka) vai citā vadītāja darbā. Izmeklēšanas un operatīvā darba veikšana ir viena no Biroja galvenajām funkcijām, kuras realizēšanā iesaistīta lielākā daļa Biroja darbinieku. Tādēļ uzskatu par pamatotu pretendentam izvirzīto prasību pēc pieredzes izmeklēšanas un operatīvajā darbā. Vienlaikus pieredze iestādes vadītāja (vadītāja vietnieka) vai citā vadītāja darbā būtu uzskatāma par pretendenta priekšrocību attiecībā pret citiem amata kandidātiem nevis obligātu prasību. Tādēļ ierosinu izteikt likuma 4.panta otrās daļas 3.punktu šādā redakcijā:

„3) ieguvusi augstāko juridisko izglītību un uzkrājusi ne mazāk kā 10 gadu kopējo darba pieredzi juridiskajā specialitātē, no kuriem vismaz divu gadu darba pieredzi operatīvajā un izmeklēšanas darbā;”.

Tāpat uzskatu par nepieciešamu likuma 4.panta otro daļu papildināt ar jaunu punktu, kas līdzīgi kā likuma „Par tiesu varu” 55.panta 4.punkts noteiktu, ka par Biroja priekšnieka amata pretendentu nevar izvirzīt personu, pret kuru uzsākta kriminālvajāšana. Šāda prasība loģiski izriet no Biroja priekšnieka – personas, kas vada visa Biroja darbu un nodrošina Biroja funkciju izpildi – vietas un lomas tiesiskuma nodrošināšanā, amatam nepieciešamās sabiedrības uzticēšanās un amata reputācijas, kā arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 5.panta astotās daļas, kas nosaka, ka Biroja priekšnieks tiek atstādināts no amata pienākumu izpildes, ja pret to uzsākta kriminālvajāšana. Tādēļ ierosinu 4.panta otro daļu papildināt ar 11.punktu šādā redakcijā:

„11) pret kuru nav uzsākta kriminālvajāšana;”.

Neatkarīga un efektīva Biroja darba priekšnoteikums ir politiskās neitralitātes principa ievērošana. Jau šobrīd Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likuma 5.panta sestās daļas 5.punkts nosaka, ka Biroja amatpersona jāatbrīvo no amata, ja persona ir iesaistījies politiskā organizācijā (partijā) vai politisko organizāciju (partiju) apvienībā. Uzskatu, ka tikai loģiski ir šādu prasību attiecināt ne tikai uz Biroja amatpersonu, bet arī Biroja priekšnieka amata pretendentu. Tāpēc ierosinu 4.panta otro daļu papildināt ar 12.punktu šādā redakcijā:

„12) nav iesaistījies politiskā organizācijā (partijā) vai politisko organizāciju (partiju) apvienībā.”.

Balstoties uz iepriekš izklāstīto un izmantojot savas Latvijas Republikas Satversmes 65.pantā noteiktās tiesības, es ierosinu pieņemt augstāk minētos grozījumus Krimināllikumā, likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā. Attiecīgie likumprojekti pievienoti šīs vēstules pielikumā.

Cieņā,

Valdis Zatlers

Grozījumi Krimināllikumā

Izdarīt Krimināllikumā šādus grozījumus:

1. izteikt 288.² pantu šādā redakcijā:

“288.² pants. Nelikumīga politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšana

(1) Par politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā, izmantojot starpnieku, vai par šo starpniecību –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz diviem gadiem vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgu finansēšanu lielā apmērā, kas izpaudusies atļautā dāvinājuma (ziedošanas) apmēra pārsniegšanā, dāvinājuma (ziedošanas) netiešā vai pastarpinātā nodošanā vai finanšu līdzekļu dāvināšanā (ziedošanā) bez pārskaitījuma attiecīgās politiskās organizācijas (partijas) vai to apvienības bankas kontā, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(3) Par šā panta pirmajā vai otrajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas."

2. papildināt XXII nodaļu ar 288.³, 288.⁴ un 288.⁵ pantu šādā redakcijā:

"288.³ pants. Nelikumīga dāvinājuma (ziedošana) pieņemšana

(1) Par neatļauta dāvinājuma (ziedošana) pieņemšanu lielā apmērā vai dāvinājuma (ziedošana) pieņemšanu, ja lielā apmērā pārsniegts dāvinājuma (ziedošana) atļautais apmērs, par netieši vai pastarpināti nodotu dāvinājumu (ziedošanu) pieņemšanu lielā apmērā vai par tādu finanšu līdzekļu pieņemšanu lielā apmērā, kas nodoti bez pārskaitījuma attiecīgās politiskās organizācijas (partijas) vai to apvienības bankas kontā, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz septiņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par šā panta pirmajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

288.⁴ pants. Pieprasīšana nelikumīgi finansēt politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības

(1) Par pieprasīšanu lielā apmērā nelikumīgi finansēt politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz sešiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no trīsdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

(2) Par šā panta pirmajā daļā paredzētajām darbībām, ja tās izdarītas atkārtoti vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja tās saistītas ar izspiešanu, –

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz astoņiem gadiem vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu no piecdesmit līdz divsimt minimālajām mēnešalgām, konfiscējot mantu vai bez mantas konfiskācijas.

288.⁵ pants. Personas atbrīvošana no kriminālatbildības par nelikumīgu politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšanu

(1) Personu atbrīvo no kriminālatbildības par nelikumīgu politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšanu, ja nelikumīga politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšana saistīta ar izspiešanu vai ja attiecīgā persona pēc politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgas finansēšanas labprātīgi paziņo par notikušo.

(2) Ar izspiešanu saprot politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības finansēšanas pieprasīšanu, kas saistīta ar draudiem kaitēt personas likumīgajām interesēm.

(3) Politiskās organizācijas (partijas) vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgas finansēšanas atbalstītāju un starpnieku atbrīvo no kriminālatbildības, ja viņš pēc politiskās organizācijas (partijas)

*vai politisko organizāciju (partiju) apvienības nelikumīgas finansēšanas
labprātīgi paziņo par notikušo."*

Grozījums likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām”

Izdarīt likumā „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms Saeimas vēlēšanām un Eiropas Parlamenta vēlēšanām” šādu grozījumu:

1. izteikt 35.pantu šādā redakcijā:

„35.pants. 30 dienas pirms vēlēšanu dienas un vēlēšanu dienā priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošana radio un televīzijā ir aizliegta. Vēlēšanu dienā, kā arī dienu pirms vēlēšanām priekšvēlēšanu aģitācijas materiālu izvietošana publiskās vietās, preses izdevumos un šā likuma 18.pantā minētajās institūcijās ir aizliegta.”

Grozījumi Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā

Izdarīt Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likumā šādus grozījumus:

1. 4.pantā:

papildināt otrās daļas 1.punktu pēc vārdiem „*Latvijas pilsonis*” ar vārdiem „*ar labu reputāciju*”;

izteikt otrās daļas 3.punktu šādā redakcijā:

„*3) ieguvusi augstāko juridisko izglītību un uzkrājusi ne mazāk kā 10 gadu kopējo darba pieredzi juridiskajā specialitātē, no kuriem vismaz divu gadu darba pieredzi operatīvajā un izmeklēšanas darbā;*”;

papildināt otro daļu ar 11.punktu šādā redakcijā:

„*11) pret kuru nav uzsākta kriminālvajāšana;*”;

papildināt otro daļu ar 12.punktu šādā redakcijā:

„*12) nav iesaistījies politiskā organizācijā (partijā) vai politisko organizāciju (partiju) apvienībā.*”.